

Forrás: <https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2021/05/arpasi-ildiko-a-hodmezovasarhelyi-zsidóság-nyomában-12-01-13/>

Árpási Ildikó

A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában

„...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében”¹

Prezentációmban három általam fejlesztett tananyagot mutattam be, melyeket a Zachor Alapítvány a Társadalmi Emlékezetért nevű civil oktatási szervezettel együttműködésben készítettem.

A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában

Az első tananyagfejlesztésem *A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában* címet kapta. Ez egy IWalk, egy helytörténeti séta. Előadásomban először a munkafolyamatot, a célt és a fókuszot mutattam be. A munka során az USC SOÁ Alapítvány Vizuális Történelmi Archívumában² kutattam, olyan holokauszt-túlélőkkel készült életinterjúkat kerestem, melyek valamilyen módon kapcsolódnak Hódmezővásárhelyhez. Azért ezt a települést választottam, mert 2001 óta Hódmezővásárhelyen tanítok, és ma már a városban is élek.

Hat interjút választottam ki, melyeket többször megnéztem, jegyzeteket készítettem. Elolvastam a vonatkozó helytörténeti munkákat, ellátogattam a helyi zsinagógába, valamint a Tuhutum utcai zsidó temetőbe. Kiválasztottam a séta helyszíneit, a megállókat, melyekhez kapcsolódva tíz interjúrészletet nézünk meg a diákokkal. A klipekhez kapcsolódva elmesélem a történelmi és helytörténeti hátteret, valamint az egyes részletekhez kapcsolódnak előzetes kérdések, feladatok, sőt utólagosak is.

A klipek készítése során nagy gondot fordítottam az etikus vágásra, a feladatok kérdések kapcsán pedig a konstruktivista pedagógiai szemlélet módszertanának figyelembe vételére.

A séta – mely kb. 90 percet vesz igénybe – ötödik, egyben utolsó állomása iskolánkban található, a Gregus Máté Mezőgazdasági Szakgimnázium és Szakközépiskola egyik tablójánál. Ez azért van így, mert a tananyag gerincét Hacsek Zsuzsanna interjúja adja. Ő az iskolám jogelődjében érettségizett, és az ő tablója az utolsó állomás. A diákok mindig elmondják a séta végén, hogy a személyes kapcsolódás az iskola, a tábló által fontos számukra.

Árpási Ildikó: A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában
„...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében”

1. kép: A diákok a tablónál

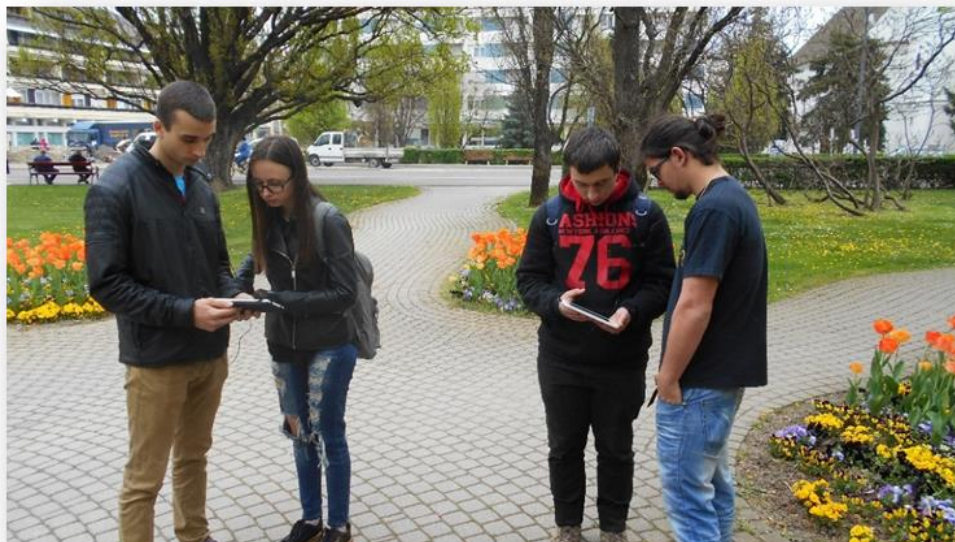
2. kép: Hacsek Zsuzsanna tablóképe

Az interjúrészleteket az egyes állomásokon tableteken szoktuk megnézni, illetve mobiltelefonra letölthető az „IWalk Shoah” mobilapplikáció is, így valójában nélkülem is meg lehet tenni a sétát, mert minden információ megtalálható az applikáción keresztül.

Árpási Ildikó: A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában
„...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében”

3. kép: A diákok a sétán

Tapasztalataim szerint a séta a tanulók történelmi empátiáját, lokális ismereteit és kötődését segíti, valamint fejleszti kritikai gondolkodásukat.

Fontosnak tartom elmondani, hogy Hacsek Zsuzsanna 2018-ban ellátogatott iskolánkba. Nagy örömmre szolgál, hogy személyesen ismerhetem őt. Az Alapítványon keresztül sikerült felvenni a kapcsolatot vele és a testvérével, Hacsek Lászlóval. A kapcsolatfelvétel előtt féltem, mert nem szerettem volna tolakodó, vagy tapintatlan lenni, de mindketten rendkívül kedvesek és segítőkészek voltak. Zsuzsa néniével – engedjék meg, hogy így emlegessem – rendszeresen tartjuk a kapcsolatot. Jelenlétével megtisztelte a Helytörténet és személyes emlékezet elnevezésű projektzáró nemzetközi konferenciát 2018. november 24-én, ahol elmondta, hogy nekünk, tanároknak óriási a feladatunk, a felelősségünk.

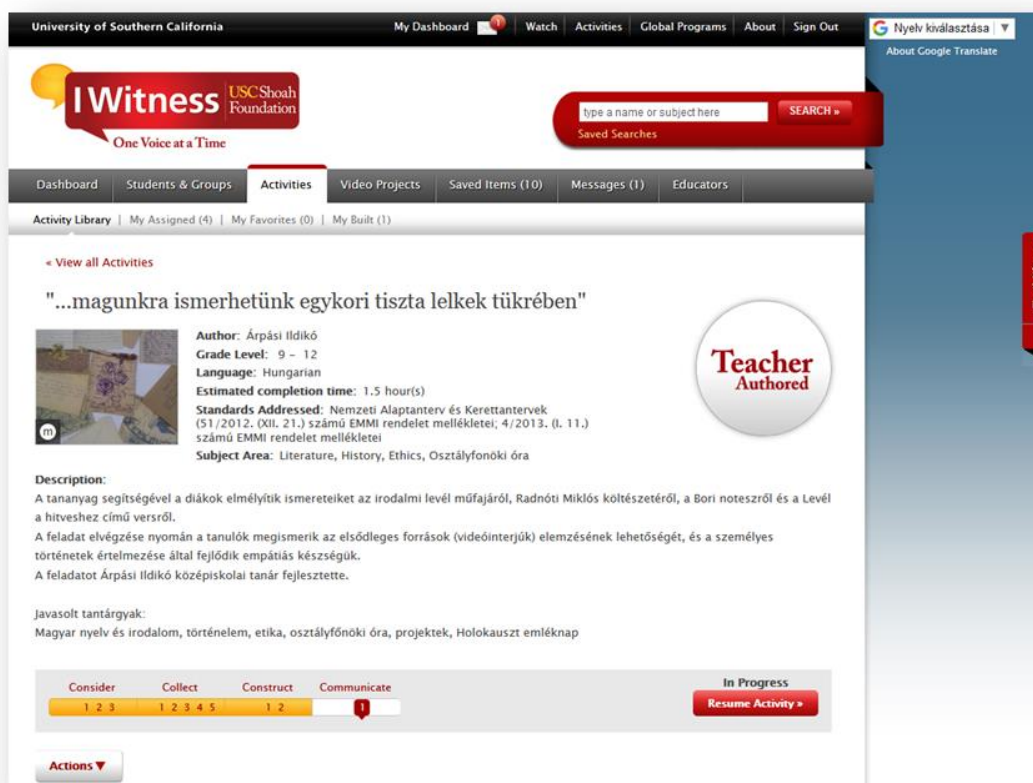
4. kép: Hacsek Zsuzsanna a tablónál

Árpási Ildikó: A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában „...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében”

„...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében”

A következő általam fejlesztett tananyag egy úgynevezett Mini Quest, mely 2019-ben jelent meg az IWitness digitális oktatási platformon „...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében” címen.³

5. kép: „...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében” Az IWitness digitális oktatási platformon

The screenshot displays the IWitness platform interface. At the top, there is a navigation bar with 'University of Southern California' and 'My Dashboard' on the left, and 'Watch', 'Activities', 'Global Programs', 'About', and 'Sign Out' on the right. A search bar is located in the top right corner. Below the navigation bar, there is a main menu with 'Dashboard', 'Students & Groups', 'Activities', 'Video Projects', 'Saved Items (10)', 'Messages (1)', and 'Educators'. The 'Activities' tab is selected. The main content area shows the activity details for the lesson titled '...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében'. The author is Árpási Ildikó, and the grade level is 9-12. The language is Hungarian, and the estimated completion time is 1.5 hours. The standards addressed are National Curriculum Framework and Core Standards (51/2012, (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékletei; 4/2013. (I. 11.) számú EMMI rendelet mellékletei). The subject area is Literature, History, Ethics, and Osztályfőnöki óra. The description states that the material helps students understand their knowledge of literary genres, Radnóti Miklós's poetry, a Bori notebook, and a letter to a hitlerite. The task involves identifying primary sources (video interviews) and analyzing them, and a personal narrative analysis. The subject area is Literature, History, Ethics, and Osztályfőnöki óra. At the bottom, there is a progress bar with 'Consider', 'Collect', 'Construct', and 'Communicate' stages, and a 'Resume Activity' button.

Különböző tantárgyokhoz kapcsolódóan lehet használni ezt a tananyagot 9–12. évfolyamon, például magyar nyelv és irodalom, történelem, etika, osztályfőnöki óra, projektek, holokauszt emléknapp keretében.

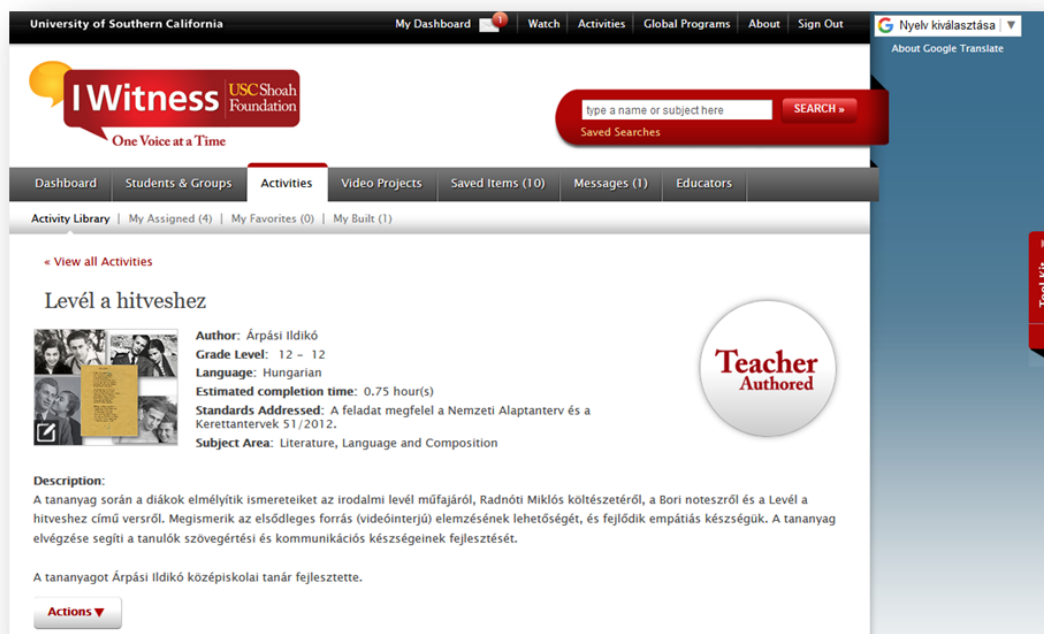
A tananyag segítségével a diákok elmélyítik ismereteiket az irodalmi levél műfajáról, Radnóti Miklós költészetéről, a Bori noteszről és a Levél a hitveshez című versről. A tananyaghoz három holokauszt-túlélővel készült videóinterjú részlet és számos kérdés, feladat tartozik. A diákok online tudják elvégezni a feladatokat. A feladat elvégzése nyomán a tanulók megismerik az elsődleges források (videóinterjúk) elemzésének lehetőségét, és a személyes történetek elemzése által fejlődik empátiás készségük.

Árpási Ildikó: A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában „...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében”

Levél a hitveshez

A harmadik általam fejlesztett tananyag szintén az IWitness platformon található, 2019-ben készült Mini Lesson, címe *Levél a hitveshez*.⁴

6. kép: Levél a hitveshez az IWitness digitális oktatási platformon

The screenshot shows the IWitness platform interface. At the top, there's a navigation bar with 'University of Southern California', 'My Dashboard', 'Watch', 'Activities', 'Global Programs', 'About', and 'Sign Out'. Below this is a search bar with the text 'type a name or subject here' and a 'SEARCH' button. The main content area is titled 'Levél a hitveshez' and includes a 'Teacher Authored' badge. The activity details are: Author: Árpási Ildikó, Grade Level: 12 - 12, Language: Hungarian, Estimated completion time: 0.75 hour(s), Standards Addressed: A feladat megfelel a Nemzeti Alaptanterv és a Kerettantervek 51/2012., and Subject Area: Literature, Language and Composition. A description follows, stating that the activity helps students understand the Holocaust through a video interview and a PDF file. At the bottom, there's an 'Actions' button.

Ezt a tananyagot 12. évfolyamos diákoknak készítettem magyar nyelv és irodalom órára. A feladatok elvégzése során a tanulók elmélyítik ismereteiket az irodalmi levél műfajáról, Radnóti Miklós költészetéről, a Bori noteszről és a Levél a hitveshez című versről. Egy holokauszt-túlélővel készült, letölthető videóinterjú részlet és egy PDF file tartozik a tananyaghoz. A tananyag által a tanulók megismerik az elsődleges forrás (videóinterjú) elemzésének lehetőségét, fejlődik empátiás készségük. A tananyag elvégzése segíti a diákok szövegértési és kommunikációs készségeinek fejlesztését.

Összegzés

Végül néhány szó a tapasztalatokról, kihívásokról. A diákok érdeklődők a sétával és a feladatokkal kapcsolatban. Kollégáimtól számos, pozitív visszajelzést kaptam, voltak, akik továbbképzéseken is részt vettek. Nagyon fontosnak tartom az iskolavezetés támogatását is.

Kihívásként említeném az érzelmi bevonódást, megérintődést a videóinterjú megtekintése, feldolgozása során. Kötődés alakul ki az interjúalanyokhoz, és ez sokszor nehéz a téma érzékenysége miatt. Ugyanakkor hatalmas áldás számomra, hogy ismerhetem Hacsek Zsuzsannát.

Epilógusként még szeretném elmondani, hogy a tananyagok fejlesztése, használata során megerősödtem hitemben, hogy az intoleranciával szemben van remény. Remény, ahogy Szabó Magda fogalmaz: „*mintha este se menne le a nap, minden világít éjszaka is, és*

Árpási Ildikó: A hódmezővásárhelyi zsidóság nyomában
„...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében”

az ember csak fülel, hallja-e már léptét annak a csodálatosnak, annak a nagyszerűnek, amit remél.” (Álarcosbál)

JEGYZETEK

¹ A jelen írás a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozata által szervezett és rendezett "Első kézből" – Új megközelítések a történelmi kutatásban és a történelemtanításban elnevezésű konferencián, 2020. febr. 1-jén elhangzott előadás szerkesztett változata.

² USC SOÁ Alapítvány Vizuális Történelmi Archívuma:

<https://konyvtar.elte.hu/hu/content/usc-soa-alapitvany-vizualis-tortenelmi-archivum> (Letöltés: 2021. márc. 24.)

³ "...magunkra ismerhetünk egykori tiszta lelkek tükrében":

<https://iwatch.usc.edu/sfi/Activity/Detail.aspx?activityID=4595&retainFilter=true> (Letöltés: 2020. jan. 31.)

⁴ Levél a hitveshez: <https://iwatch.usc.edu/sfi/Activity/Detail.aspx?activityID=4596&retainFilter=true> (Letöltés: 2020. jan. 31.)